

November (openings)nieuws

Beste leensters en andere belangstellenden,

Afgelopen week werd bekend gemaakt dat **twee jonge Yezidi vrouwen** de Sacharov Mensenrechtenprijs 2016 hebben gewonnen. Beiden werden in 2014 ontvoerd door mannen uit de groep van de Islamitische Staat en gedwongen tot seksuele slavernij. Ze hebben weten te ontsnappen, waaraan een van hen ernstige gezichtswonden heeft overgehouden. Nu zijn deze twee moedige vrouwen samen pleitbezorger voor de Yezidi-gemeenschap en voor de vrouwen die, net als zichzelf,

het misbruik en de verkrachtingen overleefden.

Op het jaarlijks gehouden documentaire-festival **Idfa**, dat van 16 t/m 27 november wordt gehouden op verschillende locaties in Amsterdam, is dit jaar de documentaire **Yezidi Girls** te zien. De Idfa website zegt hierover:

“In Lalish, een pelgrimsoord van de jezidi's, vertellen drie slachtoffers van 15, 17 en 18 jaar oud hoe zij door hun burens, met wie ze tot dan toe rustig samenwoonden, worden aangegeven en overgeleverd aan IS. Met gesloten gezichten, die nooit rechtstreeks de camera in kijken, vertellen ze hoe ze gemarteld werden, van hun geloof moesten stappen en gescheiden werden van hun familie. Een duidelijk zichtbaar brok in de keel is soms het enige

antwoord, bijvoorbeeld wanneer het seksueel

misbruik ter sprake komt. De verhalen hoe ze IS wisten te ontvluchten komen, hoe verschrikkelijk ze ook zijn, als een verademing. Maar een glimlach verschijnt pas op de gezichten van de jonge vrouwen als ze gefilmd worden tijdens religieuze rituelen; hun angst dat ze niet meer toegelaten zouden worden tot de jezidische geloofsgemeenschap bleek gelukkig onterecht.” Een aangrijpende documentaire dus.

Daarnaast: De filmlijst van de andere Idfa-documentaires (ruim 300) staat online, maar tot 3 november nog zonder filmbeschrijving en foto.

Het verhaal van deze twee moedige vrouwen wil ik als opstap gebruiken voor andere berichten over geweld in relatie tot vrouwen die ik de laatste tijd ben tegen gekomen.

- Uit een heel andere tijd: In Nationaal Monument Kamp Vught is nog t/m 8 januari de expositie te zien **Dansen met de vijand**, met het levensverhaal van **Roosje Glaser**, een Joodse danslerares die in 1943 in het kamp gevangen zat. Roosje was een vrijgevochten vrouw: mooi, sportief, uitdagend, intelligent en ambitieus. Ondanks de anti-Joodse maatregelen weet ze haar leven en haar befaamde dansschool lang overeind te houden. Uiteindelijk belandt ook zij in de kampen Vught, Westerbork en Auschwitz, die ze allemaal weet te overleven. Haar leven krijgt een bijna ongelooflijke wending, wanneer zij in de kampen weer gaat dansen en teksten schrijft voor een vrouwencabaret dat in alle barakken optreedt. Rond de expositie zijn een aantal activiteiten georganiseerd (deels al voorbij) en er is een boek uitgebracht, *Dansen met de vijand. Het oorlogsgeheim van tante Roosje'* door haar neef(je) Paul Glaser.

Meer info: <http://www.nmkampvught.nl/expositie-dansen-met-de-vijand/>

- Afgelopen maand is Renée Römken benoemd tot bijzonder hoogleraar Gender Based Violence (waarom niet in het

Nederlands?) aan de UvA. Het gaat om een nieuwe leerstoel, die is ingesteld vanwege stichting Atria, kennisinstituut voor

emancipatie en vrouwengeschiedenis, dat door Renée Römkens sinds 2012 bestuurd wordt. Haar proefschrift uit 1992 (cum laude), **Gewoon geweld**, was in Europa het eerste onderzoek naar de omvang, aard, achtergronden en gevolgen van geweld tegen vrouwen in heteroseksuele relaties. Sindsdien heeft Renée Römkens onafgebroken onderzoek gedaan naar geweld tegen (en van) vrouwen.

Nu wil ze zich op de leerstoel nadrukkelijk bezighouden met onderzoek naar overheidsmaatregelen tegen geweld. Ze vindt dat er op de overheid een plicht rust om seksueel geweld te voorkomen. Veertig jaar geleden was het nog een privéprobleem. Dat is veranderd toen 25 jaar geleden verkrachting ook binnen het huwelijk strafbaar werd gesteld, maar dat vindt ze niet genoeg.

Meer info: <https://www.atria.nl/nl/nieuws/renée-römkens-benoemd-tot-bijzonder-hoogleraar-gender-based-violence>.

Interview: <http://www.trouw.nl/tr/nl/39683/nbsp/article/detail/4393421/2016/10/11/Seksueel-geweld-tegen-vrouwen-is-epidemisch-probleem.dhtml>

- Dat het geweld niet altijd van buiten komt en hoe dat vorm kan krijgen wordt o.a. duidelijk uit een bericht over een

eenvoudig onderzoek van *Ellen Laan*: "Veel vrouwen lijden erg onder het beeld dat hun vulva niet normaal is", zegt ze. De seksuologe van het AMC deed daarom onderzoek naar het **genitale zelfbeeld** van vrouwen. Ze liet een grote variatie vulva-foto's zien aan een groep vrouwen (gemiddeld 23 jaar). Na afloop bleek dat de vrouwen positiever tegenover hun eigen genitaliën stonden, en na 2 weken nog steeds. Bij een 'controle-groep' vrouwen, die neutrale foto's hadden gezien, bleek het zelfbeeld niet veranderd. Een opmerkelijke uitkomst en ook weer niet echt een verrassing. Het onderzoek laat

zien hoe ontvankelijk 'wij' vrouwen zijn voor beelden en beeldcultuur, en hoe dat tot kan leiden tot het feit dat 'ons' eigen lichaam geweld aan doen.

Meer

info: <https://www.amc.nl/web/Het-AMC/Nieuws/Nieuwsoverzicht/Nieuws/Kijken-naar-fotos-van-vrouwelijk-geslachtsdeel-vertelt-zelfbeeld-vrouwen.htm>

Onlangs uitgebrachte titels

- **Juliana. Vorstin in een mannenwereld** van *Jolande Withuis*. Er is de laatste dagen al veel over gepubliceerd en er was een portret op npo2

(<http://www.npo.nl/nos-juliana-geen-gewone-koningin/25-10-2016/16act1025Juliana>).

Prinses Irene liet al weten gekwetst te zijn door deze biografie over haar moeder (oud-)koningin Juliana, maar haar positie is, net als die van vele anderen, niet neutraal. Maar toch, haar uitspraak "ieder gezin heeft recht op een leven achter gesloten deuren", is niet onterecht.

Jolande Withuis heeft een intieme en indringende levensgeschiedenis geschreven, en ook een portret van een veelbewogen eeuw. Ze heeft zich daarbij kunnen baseren op brieven en ander nooit eerder gepubliceerd privé-materiaal, maar kreeg geen toegang tot het archief van 'ons' koninklijk huis.

- Steeds meer mensen raken uitgeput en de generatie 25-35 is koploper. Zo wordt **De herontdekking van het lichaam** van *Bregje Hofstede* aangekondigd. Ze vertelt erin hoe ze in een burn-out terecht kwam en zich er langzaam aan ontworstelde, en gaat op zoek naar de filosofische en maatschappelijke context van die ervaring. Ook vertelt ze hoe haar tumultueuze 'herontdekking van het lichaam' haar dagelijks schrijven heeft beïnvloed. Ze onderzoekt wat het betekent om een schrijvend lijf te zijn, en in hoeverre het uitmaakt dat dat een schrijvend vrouwenlichaam is. De herontdekking van het lichaam is een persoonlijke poging om lichaam en geest weer te verzoenen.

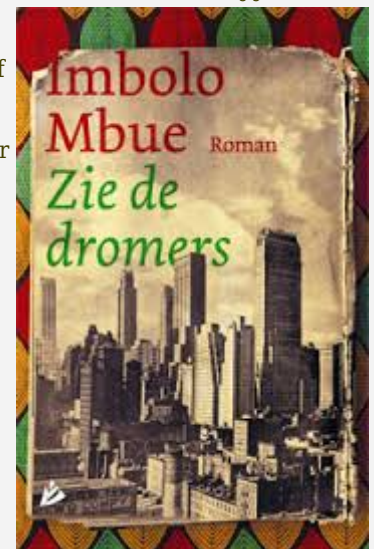

- In **Van vogels en mensen** van *Margriet de Moor* beleeft een vrouw op een nacht de moord die haar tijdens kwaadaardige politieverhooren is aangepraat als werkelijk door haar begaan. De ochtend daarop bekennt ze en wordt veroordeeld. Haar dochter gaat zich wreken op de moordenaar. Alle personages, daders, wrekers, onschuldigen worden van binnenuit beschreven waardoor ze allemaal begrijpelijk worden. Als in een familieroman haken al hun levens in elkaar en moraliteit wordt op losse schroeven gezet. In een dichtelijk proza roept *Margriet de Moor* achterliggende gevoelens en instincten op.

- In **Mijn vaderland, een appelpit** van *Herta Müller* heeft de Oostenrijkse Angelika Klammer een boeiend gesprek met de Roemeens-Duitse schrijfster en Nobelprijswinnares. Het hele leven van Herta Müller komt voorbij, openhartiger dan ooit, m.n. over haar jeugd in Roemenië. Ze vertelt over haar kindertijd, over volwassen worden, haar politieke bewustzijn en haar eerste kennismaking met literatuur, haar verzet tegen de communistische dictatuur, haar vertrek naar Duitsland en de ontwikkeling van haar schrijverschap. "Toen de angst bezit van haar nam ging Herta Müller schrijven. Niet om literatuur te maken, maar omdat 'de zinnen beter weten dan jijzelf hoe het leven in elkaar zit'", citeert Trouw.

- **Zie de dromers** is het debuut van de In Kameroen geboren schrijfster Imbolo Mbue. Zelf is ze op 16-jarige leeftijd naar de V.S. vertrokken en met dit boek heeft ze feitelijk haar Amerikaanse droom waargemaakt. Maar het leven van immigranten op zoek naar een beter leven gaat lang niet altijd zo rooskleurig. Met empathie, inzicht en droge humor vertelt Imbolo Mbue een meeslepend verhaal over de klassenmaatschappij, raciale kwesties, het huwelijk en de valkuilen van de Amerikaanse Droom. Een migranten-echtpaar krijgt werk bij een topman van de Lehman Brothers en maakt de achterkant van de financiële wereld persoonlijk mee. De aandacht in het boek gaat vooral uit naar hun persoonlijke strubbelingen.

- **De deur** van Magda Szabó en **Wijs bloed** van Mary Flannery O'Connor zijn

allebei romans die al eerder zijn uitgegeven, in die uitgave bij ons in de bibliotheek staan en nu opnieuw zijn uitgebracht. Magda Szabó was de grootste en succesvolste Hongaarse dichteres en schrijfster van de 20e eeuw. Het autobiografische verhaal **De deur** verscheen in 1987 en bestaat uit één grote flashback over de band die de schrijfster had met haar nieuwe huishoudster. Het verhaal over deze twee zeer verschillende vrouwen wordt een mystiek, haast bijbels genoemd, met een scherpzinnige compositie, een beeldende en poëtische stijl en bijzonder psychologisch inzicht. De andere roman, **Wijs bloed**, werd bij verschijning in 1949 nauwelijks opgemerkt, maar groeide later uit tot een ware klassieker. Het vertelt het tragikomische, maar ook serieuze verhaal van een 24-jarige veteraan die na WO II terugkeert naar het zuiden van de VS. Daar richt hij na confrontatie met de christelijke mores zijn eigen kerk op, zonder God en Christus, en gaat hij op zoek naar volgelingen.

– Net als voorgaande roman van *Mary Flannery O'Connor* is het debuut **Vaarwel cowboy** van *Olja Savičević* uitgegeven door een nieuwe uitgeverij Bananafish, die zich richt op 'vreemd genoeg onvertaalde literatuur' en zich daarmee niet door de waan van de dag laat meeslepen. In *Vaarwel cowboy* keert een jonge studente vanuit de Kroatische hoofdstad Zagreb terug naar haar geboorteplaats Split om de vermeende zelfmoord van haar broertje te onderzoeken. Daar blijkt alles te zijn veranderd. Olga Savičević laat de naoorlogse Balkan zien met machtshongerig nationalisme, ongebreideld kapitalisme en het recht van de sterkste.

Activiteiten in Utrecht en daarbuiten dit keer niet

– Het Spaanse instituut Cervantes (vlakbij de Dom in Utrecht) organiseert literaire ontmoetingen met schrijfsters. Op 4 november komt de Spaanse **Maria Dueñas**, schrijfster van *Het geluid van de Nacht*, *De vergeten wereld* (met een recensie op onze website) en *Het geluk van een wijngaard*, naar Utrecht. Ze is naast schrijfster ook hoogleraar Engelse taalkunde aan verschillende universiteiten, in Spanje en Amerika. Het gesprek zal in het Spaans zijn met een simultane vertaling naar het Nederlands.

Meer info: http://utrecht.cervantes.es/FichasCultura/Ficha110833_39_6.htm

– Op 5 november organiseert de Gendergap werkgroep (onderdeel van de Vereniging Wikimedia Nederland) samen met de Universiteitsbibliotheek in Utrecht een workshop artikelen **schrijven over 19e eeuwse schrijfsters**. Dit gebeurt in het kader van de tentoonstelling over deze schrijfsters in de Centrale Bibliotheek die nog t/m 13 november te zien is. Belangstellenden worden van harte uitgenodigd om hieraan deel te nemen en mee te helpen bijdragen aan de aanwezigheid van meer vrouwen op Wikipedia. Op 19 november is een vervolg gepland.

Meer

info: <http://www.uu.nl/nieuws/wikipedia-workshop-over-19-eeuwse-schrijfsters> en <http://www.womenwriters.nl/index.php/Utrecht>

– Op 11 november is in het kader van dezelfde tentoonstelling een middag over **Melati van Java** en haar roman *Orchidée*, die deels in Utrecht speelt. Destijds kende iedereen deze intrigerende Nederlands-Indische schrijfster. Toen ze 18 was, verhuisde het gezin naar Nederland, waar ze op allerlei terreinen actief is geweest, en haar romans waren populair. De middag zal verzorgd worden door Vilan van de Loo (van het Damescompartiment van de Indische letterkunde).

Meer

info: https://gallery.mailchimp.com/a63356907976be035ff6cb4f5/files/beschrijving_activiteiten_tentoonstelling_2_.pdf
en <http://melati.damescompartiment.nl/melati/>

– Op 8, 9 en 10 november komen de dames van Discordia weer naar theater Kikker, nu met **Weiblicher Akt nr 7**. Hun jaarlijks terugkerende voorstellingen zijn een geweldige serie aan het worden, gemaakt vanuit vrouwelijk perspectief. In deze editie wordt het plot van Shakespeare bekeken vanuit Lady Macbeth en bewerkt tot een voorstelling over vrouwen en macht. Ook nu meanderen de 3 dames weer losjes en nieuwsgierig door de wereldliteratuur en laten ze o.a. Queen Elizabeth I, Simone de Beauvoir, Angela Merkel en allerlei naamloze ambitieuze vrouwen aan het woord. Wat drijft hen en hoe pakken ze het aan? Van harte aanbevolen

Meer info: <https://www.theaterkikker.nl/agenda/weiblicher-akt-7-mevrouw-macbeth-2/>

– Op 27 november organiseert Salon Saffier een middag over **George Sand en haar kunstenaarskringen in Nohant**. Op haar geliefde landgoed schreef ze het grootste deel van haar werk, ontving ze haar kunstenaarsvrienden en was ze betrokken bij het theater van haar zoon. Er zal een voordracht gegeven worden door Alvertine de Kanter, met muziek en beeld, en aandacht voor het werk van George Sand, waarvoor ze de inspiratie vond in de verbeelde streek.

Meer info: <http://www.salonsaffier.nl/Programma+informatie.php?id=253&nav=2>

– Ook op 27 november: in het museum Catharijneconvent zal de Marokkaanse Abdelkader Benali een lezing houden over **Powervrouwen in de Koran**, over machtige, kwetsbare en sluwe powervrouwen. Vrouwen spelen in de Koran een prominente rol: Koningin Sheba gaat op bezoek bij koning Salomon, de vrouw van de Farao verleidt Jozef, en ook Maria is aanwezig. Wat is hun verhaal in de Koran? En wat betekenen ze voor moslims?

Meer

info: <https://www.catharijneconvent.nl/bezoek-ons/lezingen-en-activiteiten/powervrouwen-uit-de-koran/>

Bibliotheek-nieuws

Na het bezoek van Moyra Haaxma van de Utrechtse vrijwilligerscentrale zijn Jonna en ik plannen aan het maken voor extra activiteiten in de bieb en een betere zichtbaarheid van de bieb in Utrecht en daarbuiten. De vrijwillige recensenten hebben voor ons een belangrijke rol. Zij schrijven over veelal recente en interessante boeken, die wij als recensie-exemplaar van uitgevers krijgen en aan onze collectie kunnen toevoegen. We willen voor hen een schrijf-coach-middag/avond organiseren en andere mogelijkheden creëren om het lezen en bespreken op een leuke manier te ondersteunen. Een van de geluiden die we bij navraag van hen terug kregen is de wens om meer reactie te krijgen op wat ze schrijven. Dus hierbij doe ik een **oproep: laat vooral vaak horen wat je vindt van het boek en de recensie die je gelezen hebt**. Dit kan via onze website, en ook via facebook of twitter waar de recensies vermeld worden. Het is altijd leuk en ondersteunend om iets te vernemen over wat gepubliceerd is, zeker voor degene die er de tijd en energie in gestoken heeft om het te schrijven. Zo kan er misschien ook een gesprek ontstaan over het boek en/of de schrijfster.

Nieuwe boeken in de bibliotheek

Irundina van Hella Haasse, *Selma* van Carolijn Visser, *Zeven soorten honger* van Renate Dorrestein, *De stalkster* van Mirjam Rotenstreich, *Van vogels en mensen* van Margriet de Moor, *Zorgen voor het gezin* van Kristina Sandberg, *Het verhaal van het verloren kind* van Elena Ferrante, *Juliana. Vorstin in een mannenwereld* van Jolande Withuis.

Nieuwe recensies van deze maand als link bijgevoegd

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2016/10/03/ivanov-door-hannah-bervoets/>

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2016/10/05/het-boek-hauser-door-annemarie-estor-lies-van-gasse/>

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2016/10/07/de-pompoeneter-door-penelope-mortimer/>

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2016/10/12/de-oorlog-heeft-geen-vrouwengezicht-door-svetlana-alexijevitsj/>

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2016/10/16/de-gedeelde-hemel-door-christa-wolf/>

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2016/10/24/het-verborgen-stadspaleis-door-elisabeth-de-waal/>

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2016/10/26/dochteren-van-mulan-door-bettine-vriesekoop/>

De leenbijdrage voor 2016 is opnieuw vastgesteld op € 25,-. Je kunt hiervoor onbeperkt boeken lenen en/of vriendin/vriend van de bibliotheek zijn. Iedereen die boeken leent en/of wil gaan lenen wordt vriendelijk verzocht dit bedrag over te maken op banknummer NL71 INGB 0009 2669 95 ten name van Stichting Es Scent o.v.v naam en 'leenbijdrage 2016'. Eenmalig een boek lenen kan ook. De bijdrage hiervoor is € 1,- per boek.

Vanaf 1 oktober betaal je € 10,- voor de rest van het jaar.

Op www.vrouwenbibliotheek.nl is meer informatie over de bibliotheek te vinden, de nieuwsbrief is ook te lezen via onze website.

Naast de aangekondigde openingstijden blijft het altijd mogelijk om op afspraak een bezoek te brengen aan de bibliotheek. U bent van harte welkom.

Marjolein Datema

Utrecht, 30 oktober 2016